

Nro. 48.

A' FELS. CSASZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Pénteken December 13-ik napján, 1811-ik
esztendőben.

B é t s.

November utolsó napján ment itt végbe, a' régi bévett szokáshoz képest, a' Bécsi Csász. régi Fő Oskolában, a' magnificus Rectornak és négy Procuratoroknak választatások. Procuratoroknak választattak az *Austriai nemzetnél* Schönauer János Mihály, a' törvényes tudományoknak doctora, udvari és törvényszékbeli prokátor; a' *Renusi nemzetnél* Ackermann Péter Fourer Klosterneuburgi Kanonok, a' vallásról való tudományban Doktor, a' Zsidó nyelvnek és az ó testamentomi szent írásnak Professora, a' *Magyar nemzetnél* Schönberger Ferentz, áhétatos rendbéli pap, a' Filozofiának és szabad mesterségeknak Doctora, a'

Gymnasiumbéli tudományoknak Csász. Kir. All-
 Directora s. a. t. — A' Szakszóniai nemzetnél
 Frank József Salezius az orvosi tudományban
 Doctor. — Az ide való Universitas, fő Re-
 ctorjának Nemes *Röszler Iános Gottfried* Cs. K.
 Tanácsos Úr, a' törvényes tudományoknak Doc-
 tora tétetett. Decanusokká választattak a' theo-
 logica facultásban *Braig Agoston* Theologiae
 Doctor, és a' dogmatica Theológiának Profes-
 sora — a' Juridica Facultásban *Ragg József*
 Juris Doctor, udvari és törvényszék béli proká-
 tor — a' medica Facultásban *Matoscheck Fe-
 rentz Xavér* Medicinae Doctor, az orvosi tudó-
 mányoknak Vice-directora — a' Filozofiában
 és szabad mesterségekben *Ridler János Wilhelm*
 Philosophiae Doctor, Cs. K. Alsó-Austriai Kör-
 mányszékbéli Tanácsos, a' tudományokra ügyelő
 Cs. K. udvari Commissionának egyik érdemes tagja.

E' most folyó hólnap 2-ik, és következett
 napjain, sok külföldi selyemből, gyapjúból, és
 gyapotból készített portékák, mellyek titkon ide
 béhozattatván, konfiskáltattak, a' többet ígérők-
 nek eladattattak, olly feltétel mellett mindazál-
 tal, hogy a' kik azokat meg veszik, külföldön,
 és nem az Austriai tartományokban adják-el
 azokat.

Frantzia Birodalom.

A' Hamburgi közönséges újság levelekben,
 nevezetesen a' Correspondensben ezeket olvas-
 suk : —

„Mindent elkövetnek az Anglusok, hogy a'
 tenger partjára jöhessenek, és azokat a' szeren-
 tsétlen külföldi embereket, a' kik Anglia hadi
 szolgálatjában vagy meg vénhedtek, vagy ka-

pott sebeik miatt a' további hadi szolgálatra alkalmatlanokká lettek vala , a' szárazra kivet-
hessék. Ezek közt leg többen vannak Frantziák,
Prusszusok és Hannoveránusok.

A' múlt Nov. 15-ik napján, a' napkeleti Fri-
ziai szigetekhez egy néhány salup hajók közelít-
vén, azok közzül egy Wangeroogébe ki szállott,
a' 125 ik regementből egy néhány ember és két
granatéros a' hajó hátúlsó részében elrejtezvén,
addig, míg a' foglyok a' szárazra kitétetődtek,
csak veszteglettek, hanem akkor előre rohanván,
a' hajókötelét meg fogták, a' salupot elfoglal-
ták, és az azon volt hat Anglus matrozt, az az,
hajós legényt rabságra ejtették. E' napon 76
íly szerentsétlen személyeket hajítottak ki a'
tenger partjára, és azon salupnak elfoglaltatása
a' többinek kivetésekre az Anglusokat megakadá-
lyoztatták. — A' következett éjjel ismét hat
íly szerentsétlen embert akartak a' Brittusok a'
tenger partjára kivetni, de ezek mindyájan a'
vízbe fúltak. — November 17-ik napján, a'
tenger partól három fertály óráni messzeségre,
az időszakazi tengeri áradás és apadás idején
(in fluxu et refluxu maris) ismét 57 hadi foglyo-
kat akarván a' szárazra kihányani, őket töltött
pisztoljaikkal a' vízbe menni kényszerítették,
melly már akkor is torkig ért vala, a' kik köz-
zül 12 ember tsakugyan a' tenger vizébe veszett,
— Ezekből ki tettik, hogv a' Brittusok nem
csak a' hadi foglyokkal, hanem még azokkal is
kegyetlenül bánnak, a' kik nékik, míg erejek
engedte, híven szolgáltak, és a' kikkel a' legva-
dabb nemzetek is jobban bántak volna.“

E' folyó December első napján, mint *Napo-*

leon Császár meg koronáztatásának hetedik emlékezetes napján, 12 szegény sorsú hajadont házasított ki Páris városa azokkal a katonákkal, a' kik hadi szolgálatra többé nem alkalmasak, azon nap éjjelén az egész város ki volt világosíva, és minden teátrumokba szabad bemenetel volt engedtetve.

A' Párisi Monitőrnek, az az, hivatal szerént való újság leveleknek 28-ik Novemberi darabjában, azoknak a' köz hasznú productumoknak, vagy terméseknek laistroma adatik elő, mellyeket a' Frantzia Birodalom a' természet három Országából esztendőnként béveszen. Az ásványok országából, úgymint az értzből, sóból, kőszénből, mellyekben 70000 ember munkálódik, 50 milliom frankot veszenbé. Az üveg, portzelán, atzél, és vas fábrikákból, mellyekben 377 ezer ember foglalatoskodik, 419 milliom frankot — A' gyapjú, gyapot, kender, len, festő-fű, 's komlótermesztő kertekből, a' muzsikáló eszközöket készítő fábrikákból, a' serfőző házakból, és a' papiros malmokból, mellyekben 583863 ember keres kenyeret. 504 milliom frankot. — A' selyem, tsipke, gomb, posztó, kalap, pántlika készítésből, és tímárságból 786000 ezer ember él, és az azokban készült portékáknak az árra 439 milliom frankra megyen esztendőnként. — Közönségesen vévén, 81718 mindenféle nagyobb és apróbb fábrikák találtnak a' Frantzia Birodalomban, mellyekben 747103 munkások foglalatoskodnak, és az azokban készített portékáknak 1362 milliom frankra megyen az árrok.

A' Monitőrnek fellyebb emített darabjában azoknak a' városoknak és osztályoknak nevek

is fel van jegyezve, a' mellyekben azok a' fábrikák találtatnak.

A' megtartó tanáts architectusa, az az, építő mestere, és a' festett bársony fábrikának Directora a' Római Király születésének napján magokat arra kötelezték, hogy ők Rómában egy palotát szép házi bútorokkal fel fognak ékesíteni, mellynek valamint fal szőnyegjei, úgy a' mobiliáknak matériája is a' régi és új Róma emlékezetes törttneteit elő fogják adni. — Ezen akkor tett ígéreteket már bé is tellyesítettek.

Nagy Britannia.

A' Fels. Angliai Királynak elmebéli betegsége, vagy elméjében való megháborodása még most is azon egy állapotban van, hanem testének ereje szaporodni láttatik, minden nap jó ízzel eszik és iszik, gyakorta több óráig sétál fel alá beteg szobájában.

A' Londoni levelek szerént számos Frantzia kapzsi hajók mutogattyák magokat az Anglia Országi tenger partok előtt. — A' Minerva hajó kapitánya 19 illy rabló hajókat számlált meg, a' kik gyakorta a' Londoni kikötőhelyig is bé menni mérészelnek, és sok meg rakott Anglus hajókat elrablanak, az Anglus hajókon lévő matrozoknak szemek láttára.

Northinghamban a' kenyereket el vesztett fabrikansok közt nagy zenebona támadt, mellyet a' katonaságnak kellett le tsendesíteni.

Brightonban néhány eszelős és eszeveszett emberek néhány időtől fogva sok pajkosságot visznek végbe; egyik közzülök a' jelen való század profétájának adja ki magát.

„A' mi nemzeti adósságunk, így szól egy

Londoni Zsurnalista, újság levelének 20-ik Novemberi darabjában, a' jelen való időben 650, sőt 660 milliom font sterlingre, az az, 7260 milliom forintra megyen, mellynek interesse csak nem 30 milliom font sterlinget teszen esztendőnként. Igen nagy kérdés, hogy ha tovább is tart a' háború, ha meg sokasíthattyaé azt a' Kormányzék újabb költsön felvétellel, mivel ezen új költsön felveendő summa interessének fizetésére is újabb adók kívántatnak, holott már a' régi adósságok interessének fizetése igen nagy terhére van a' nemzetnek. Sőt méltán politikus mesének lehet tartani, ha elegendő léssen é a' nemzet, a' hajókázásnak mostani öszve szoríttatása, és a' felette meg nehezített kereskedés miatt a' Státus esztendőnként való szükségeinek kipótlolására 72, vagy 76 milliom font sterlinget kiszerezni?

„Néhány időtől fogva, így szoll továbbá azon Zsurnál írója, minden Portugalliából jött hadi hírek igen soványak. Lord *Wellington* még most is a' Coa folyóvíz háta megett áll azon ország északi részében, és elégségesnek tartya a' Ciudad Rodrigo mellett táborozó Frantziáknak mozgásaikra vigyázni, nem tartya tanácsosnak ez a' nemes Lord azon erősséget ismét körül venni 's ostromlani, azonokból, mivel az elsőbb próba tételében sem boldogúlhatott. Közönségesen nem igen szerentsés szokott ó lenni az ostromlasokban, a' mint ezt Badajoz példája bizonyítja. Meg kell valani, hogy e' pontban nagyobb mesterek a' Frantziák, mellyre sok esztendőkig való gyakorlás és tapasztalás kívántatik. A' Spanyol insurgenseknek most már kevés erősségek

van, és ha azokat is elvesztik, nehéz által látni hol tarthatták azután magokat. — Marsal Suchet egész figyelmetességét Valenziára és Cartagenára függesztette, hogy ha e' két erős helyet elvesztik az insurgensek, semmi kikötőhelyek nem fog a' közép tengeren lenni, a' mellynél fogva egyességek lehetne az Anglus hadakozó hajókkal. — Alicante ugyan még most is birtokokban van, de ennek a' városnak semmi erősege nintsen, és ha Cartagénát 110 ezer főből álló lakosival el foglalja az ellenség, akkor osztán ez a' város sem állhat ellenek. Leg nagyobb szerentsétlenségekre szolgál az insurgenseknek, hogy a' Kadikszi leg főbb Junta semmi piastert nem vehet az elpártolt déli Amerikai tartományokból, pénz nélkül pedig nehéz hadat folytatni.

Spanyol Ország.

Madridből Novemb. 8-ik napján. A' mi udvari hivatal szerént való újságainkba egy olly hirdetmény van kéiktatva, melly Octob. 26-ik napján a' Valentziai lakosokhoz intéztetett, és a' mellynek rövid foglalata a' következőkből áll:

„Mivel Don *Blake* elvégzette, hogy a' Saguntum St. Fernando nevű erősségében lévő katona őrizetnek segítségére mennyen, és Valenzia országból a' Frantziákat kiverje; ahozképpent a' vezérlése alatt lévő armádiát tegnap útnak indította. De az ő kívánságát a' hadi szerentse bé nem teljesítette. Ezen városbéli lakosok szemmel látó tanúbizonyosságai voltak annak a' nagy vitézségnek, mellyel a' mi seregeink az ellenséggel verekedtek, és azon jó rendről, mellyben ők a' líne-

ák hátá megett előbbi fekvésekbe magokat vissza vonták. — A' maga győzedelmében felfülvalkodott ellenség úgy gondolkozott vala, hogy a' mi armádiánk egészen széllyel szóratott, és hogy városunknak elfoglaltatása semmi nehézségekkel öszve kötve nintsen. Erre nézve küldött egy tisztet posta fővel a' mi külső vigyázatunkhoz, kinek oda való jöveteléről a' fő vezér *Don Blake* tudósítatván, egy tisztet eleibe küldött a' Generál Stábtól, annak tudása végett, minémű dolog legyen reá bízatra? E' pedig egy olly levelet adott által, melly a' Valenciai Kormányozóhoz vólt intézve, 's következő értelme van:

Az Arragoniai armódiától, a' Valenzia előtt való táborból, Oct. 26-ikán.

„*Gubérnátor Uram!* A' tegnapi napon történt dolgoknak következései tudtára vannak Kigyelmednek; 8000 hadi foglyok, sok Generálisok, az artillériának nagyobb része a' *Blake* Uram armádiajától hatalmunkban van. Eő Excellenciája Marsal Gróf Suchet reám bírta, hogy Kigyelmednek terjesszem eleibe, hogy Valenzia városától mind azokat az inségeket, mellyekkel minden Frantzia seregektől erőszakkal elvett városok öszve vóltanak kötve, távoztassa el. Tellyes hatalom adatott nékem arra, hogy Kigyelmedet a' legbetsületesebb és leghasznosabb feltételekkel kínáljam meg, hogy azoknál fogva a' Valenziai lakósnak bátorság és nyugodalom szerztesen. — Azon szempillantattól fogva, mellyben ez a' város Eő Felsége *Napoleon* Császár és Király fegyveres népének által adódik, minden meg esett dolgok elfelejtődjenek, és legkissebb ellenséges indulattal se

viseltessenek a' Frantziák a' Valenziaiak eránt. Sőt inkább azon fogunk igyekezni, hogy a' háborúnak, és a' szörnyű függetlenségnek inségeit jó magunkviselése és azon különös oltalom által, mellyel Marsal Úr Eő Excellentiája őket bízta, velek elfelejtessük. — Fogadja el Gubernátor Uram az én tiszteletemet.

Baron *Harispe* osztályos
Generális.

Az a' zűrzavar és félelem, mellyet a' *Blake* megverettetése, és Valenzia városának kétséges kimenetelű környűlállásai szűltek, olly nagyok, hogy magok az insurgenseknek igazgatóik azon történeteket, mellyek ezen felkérésben foglaltak, nem tagadhatták. De még most sem tudatik, ha az insurgenseknek vezérjeik a' tapasztalás által okosabbakká tétetvén, a' betsületes capitulációt, a' városnak erőszakosan való elvételeivel öszve kötött inségeknek eleibe tették é?

A' Spanyol insurgents seregeken Valenzia mellett történt szerentsétlenség annyira eltsüggesztette szíveket, hogy semmi reménységek nem lévén a' kedvező hadi szerentséhez, seregénként szőknek el, és vagy honnyaikba mennek vissza vagy a' Spanyol Király ármádiánál vesznek szolgálatot. Erre való nézve egy igen fényes és hízelkedő hirdetményt adott ki Generál Blake, mellyben azoknak, a' kik az ő ármádiáját elhagyták, ha ahoz önként vissza mennek, közönséges pardont vagy megbotsátást ígért; ellenben azokat, a' kik hazájok eránt, annak legveszedelmesebb állapotjában, híységtelenekké lettek, kemény büntetéssel fenyegeti.

A' 6-ik Novemberi Madritti tudósítások

szerént, a' *Mahi* Spanyol insurgens Generál corpusát, a' múlt October 25-ik napján Marsal *Suchet* Liria és Valenzia közt, a' Puzol nevű falu mellett meg támadván, azt nagyon megverte, melly alkalmatossággal az Afrikai és Corunnai regementeknek, a' Király és Királyné dragonyosainak, és a' Villa-Campa osztály seregének sok vesztesége vólt; *Mahi* és *Osorio* Generálisok fogságra estek.

A' Kadikszii general Junta, az ott lévő insurgens hadi Tanács által a' harmadik ármadián történt szerentsétlenségnek okait szorossan vizsgálattya, de hogy azt meg változtassa, vagy meg jobbítassa, ahoz kevés reménysége van. A' mint Kadikszban is tudva vagyon, a' déli Amériikai koloniákban kiütött revolútzio naponként mind jobban jobban nevedik. Az oda való uralkodók minden tartományokban, kiváltképpen pedig *Buenos-Ayresben*, *Chiliben*, *Carracasban*, és a' körülbelől fekvő tartományokban igen gyűlölségesekké tették magokat. A' Mexikói lakosokat nem csak el nem tsüggesztette a' rajtok történt veszedelem, sőt inkább meg bátorította 's meg keményítette. A' nevezett tartományokban mindenüvé spionokat küldöttek, a' kik a' revolútziónak tüzet mindenütt gerjesztik, és azokat, a' kik nagy számmal melléjek állanak, a' fegyverben gyakorolják. Már is egy helyen 6000, a' másikon 8000, a' harmadikon 12000, a' negyediken 20000 fegyvert fogott ember gyűllött öszve, a' kik különbkülöb pontokra állottak ki. — Lehetetlen, hogy a' Kadikszii kormányozó Junta mind ezeket érzéketlenséggel szemlélje, mivel hogy ha semmi jövedel-

met nem veszen Amérikából, sem a' Spanyol Országi insurgens seregeket nem tarthattya 's nem fizetheti, mellyeknek számokat és bátorságokat a' jó zsold szokta nevelni, sem magok mostani hívataljokat nem folytathattják.

Valenciának további ostromoltatásáról a' a' jövő posta napon, ha élünk, többet fogunk írni.

Orosz Birodalom.

A' 12-ik Novemberi Petersburgi udvari újság levelekben következő tudósítás adatott ki *Turtukainak* és *Silistriának* két nevezetes Bulgáriai erőš váraknak Orosz seregek által lett vissza vételéről, mellyeket, az Oroszok onnan elmenvén, nagyon megerősítettek a' Törökök. — Az elsőbbet, tudnillik Turtukajt, October 20-ik napján, minden ellentállás nélkül vissza vette *Orekow* Oberster, a' meg futamodott katona őrizetet meg verte, és egynéhányakat a' Basa fiával együtt fogságra ejtett. — Silistriának October 24 ik napján lett vissza vételekor igen sok Török hullott el, 1000 esett fogságra a' két nembéliek között, több vasból, és nyoltz értzből öntött ágyúkat, sok zászlót, és igen sok prédát nyertek a' győzedelmes Orosz seregek. Hiszik, hogy azon tsatában *Elu - Ogu* komandírozó Basa is elesett. — Generál *Sasz Widdin* ágyúi alatt 7000 Törököt vert meg, 500-at küldött a' Török paráditsomba.

Hertzeg *Lebanow Rostowszkji* Kis Russziának Generálgubernátorjá Pultavának azon vidékén, mellyen I. Péter Orosz Császár 1709-ik esztendőben, Julius 8-ik napján, a' maga győzedelmeiben felfúvalkodott XII. Károly Svétziai

Királyt meg verte, egy emlékezlető oszlopot, és egy templomot akar a' maga költségén építeni.

Az itt fel jegyzett napon, esztendőben, és helyen, tudniillik Ukrainiának a' Nieper folyóvizén túl fekvő városa Pulta vidékére *I. Péter* Orosz Császár, egy 80000 főből álló Orosz armádiát vitt *XII. Károly* Svétziai Király ellen, kinek hadi serege 24000 Svékusokból és 6000 Kozáknkból állott. *I. Péter* hadi rendbe állott seregeinek háta megett egy tartalék sereget állított ki, olly parantsolat mellett, hogy mindent, a' ki a' tsatában hátrál, vágjanak le, ha ő maga lepyen is az. — A' nevezett napon, reggeli négy órakor a' verekedés elkezdődvén, délig el végződött, mellyben az Oroszoknak kedvezett a' hadi szerentse. Az eddig minden ellenségein győzedelmet vett Svétziai Király *XII. Károly* kéntelen volt a' Dnieper folyóvizén egy tsónakon által költözni, 's bátorságának okáért a' Benderi Török erősségbe menni, 18000 emberből álló meg maradott hadi népe pedig magát a' győzedelmesnek rabságra adni. — Ez az egyetlen egy szerentsétlen ütközet Karolynak minden addig nyert győzedelmeit meghomályosította, 's végtére, 1718 ik esztendőben, életének sok viszontagságai után, a' Friedrichshalnál esett ütközetben elárultatván, agyon lövetett — Melly szomorú példa ama régi Görög Bölts Solon ezen mondásának *Nemo ante mortem beatus, Senki sem tarthatja halála előtt magát böldőgnak megerősíti.*

Török Birodalom.

A' 6-ik Novemberi Bukaresti tudósításokból azt olvassuk, hogy a' Giurgewoban kezdődött

békességre tzelző alkudozás mély titokban tartatik, de hogy az oda küldetett eleségnek sokaságából és házi bútorokból azt lehet ki húzni, hogy az sokáig fog tartani. — A' Giurgewoban lévő békességet munkálódó meg hatalmazott követek, az Orosz Birodalom részéről Gr. *Italinsky* néhai Suwarow Orosz Feldmarsalnak a' fia, és *Sabnijeff* Generál de Jour, a' fényes Porta részéről pedig *Kihaya Bey Galib Effendi*, és *Ordu Kadissy*, a' talmáts *Dimitraki Morusi*, a' Congressus Titoknokja *Bulgakoff* Orosz udvari Tanátsos. — Néhány napokkal a' Congressus elkezdődése után a' Nagy Vezér maga Titoknokját Konstantzinápolyba küldvén. ötet Orosz fő Strázsamester *Bibikow* kíséerte oda. — Maga a' Nagy Vezér még most is Rutsukben van, a' melly erősség előtt, a' *Langeron* és *Markoff* Orosz Generálisoknak vezérlések alatt lévő hadi seregek vigyáznak.

Konstantzinápolyból így írnak a' múlt October végén: —

„A' Duna mellett esett hadi történetekről itt minden halgatásban van, melly a' Bejram innepében minden polgári és valiasbeli tzeremóniákra ki szokott terjedni. Ez a' szó Bejram áldozat napját teszen, mivel azon a' napon Ismáel megáldoztatásának emlékezetére áldozni szoktak a' Mahomet Próféta követői, abban a' hibás értelemben lévén, hogy az Isten nem Izsáknak, hanem Izmáelnek megáldoztatását parantsolta Abrahámnak, mivel pedig az Arabsok magokat Ismáel maradékinak tartják, e' végre az ő emlékezetére szentelték ezt a' napot. Ebben

az innepben, tudniillik, a' Bejrámban választatnak vagy erősítetnek meg hivataljokban a' ministerium és más főbb hivataloknak tagjai. A' *Kiaya Bey*, az az, belső dolgokra ügyelő Minister, a' *Reis - Efendi*, vagy külső dolgokra ügyelő minister és Török Birodalombéli Fő Cancellarius eddig viselt hivataljokban megerősítettek; *Mektubbsinak* az az, a' Kajmakam Basa Titoknokjának *Kadri Efendi*, a' *Kiaya Basa Titoknokjának Kiatibi Osman Efendi* választattak. — Az első Defterdar vagy Finantz minister *Rauf - Bey*, a' második *Avni Efendi*, és a' harmadik Defterdar *Fethi Efendi* tisztségekben meghagyattak. — *Nisandsi Basának*, az az, az ország petsétje őrzőjének az előbbeni *Reis Efendi Aarif Efendi* tétett.

Elegyes Dolgok.

A' Rénusi Frankfurti Zsidókat polgári jussal ajándékozta meg a' Nagy Hertzeg, tudniillik a' Német Országi Primás.

Párisban egy *Villantrois* nevű indzsínőr tiszt olly mozsár ágyút talált fel, mellyből 50 font puskaporral 180 fontos ágyúgolyóbist 3000 ölni messzeségre lehet löni. Maga a' mozsár ágyú a' lavettetével együtt 20000 fontot nyom, még is olly könnyen lehet azt igazgatni, mint a' közönséges haubitza mozsár ágyúkat.

Sok Anglus orvos Doktorok, és seb gyógyító orvosok parantsoltattak Portugalliába nienni, mellyből kétféle következt húznak ki, vagy azt, hogy az ott lévő Anglus hadi seregek közt sok nyavalyák uralkodnak, vagy azt, hogy Lord *Wellington* a' Frantziákkal meg ütközni igyekszik.

(Harmadik esetet is lehet gondolni, azt tudniillik, hogy azon ármádiánál volt orvosok és seborvosok között a' múlt nyári epidemiában sokan meg hótak, mivel a' mint tudva van, a' tábornal szolgáló orvosok között ritka találtatik, a' ki a' tábori nyavalyát elkerülhesse.)

Nem minden ember kívánna olly móddal meg halni, mint *Lefort* I. Péter Orosz Császárnak igen kedves embere 1669-ik esztendőben meg holt. Ő halálához közelgetvén, midőn minden körülötte lévők sírtak volna, trombitásokat és dobosokat hívatott szobájába, 's ezen tábori muzsika zörgése alatt múlt ki e' világból. — Nékem is vólt ifjabb esztendeimben egy nagy lelkű magyar hazafi esmerősöm és barátom, a' ki soha semmi szükségét nem szenvedvén, mindenkör víg kedű vólt, leg nagyobb gyönyörűségét kedves atyafiainak 's barátinak társaságokban találta, kit midőn 15 esztendővel ennekelőtte beteg ágyában meglátogattam, és vigasztaltam volna, hozzám így szóllott: én, (úgymond) 72 esztendős ember lévén, a' haláltól nem tsak nem félek, sőt ha éltém végét közelitni érzeni fogom, muzsikusat hívatok magamhoz, 's azoknak játékok alatt kívánok e' világból kiköltözni. Illyen módon végzette légyen é halálát néhány esztendővel ennekelőtte, nem tudom bizonyosan.

Melly nagy emlékeztető tehetséggel bírtának némellyek, a' következő példákból kitettzik: —

Aina nagy híru 's tudományú Tudós *Justus Lipsius* azt merte mondani, hogy *Tacitus Cornelius* históriáját kezdetétől fogva végig minden

hiba nélkül el tudja mondani, és ha csak egy szóban hibázna is, kész vólna magát a' halálra adni. *Hugo Grotius* olly nagy emlékeztető tehetséggel bírt, hogy a' midőn IV Henrik Fr. Király uralkodása alatt Barneveldel Frantzia Országban múlatott, és néhány regementek mustráltatásának alkalmatosságával a' katonáknak neveik elő számláltattak vólna, ő azokat mind el tudta mondani. — Lord *Cateret* nagy diplomaticus és Irlandiaí Lord Lajtnant az egész új testamtomot Sz. Máté első betűjétől fogva, a' mennyei jelenésekről írt könyvnek utolsó betűjéig, úgy el tudta mondani, mintha könyvből olvasta vólna. — *Blondel Dávid* Fr. Országi híres Református Theologus és Historikus a' 16-ik században, egy versben négy öt óráig is tartott tanításában, avagy beszédjében, sem a' nevekben sem a' számokban soha sem hibázott, és minekutánna szemevilágától meg fosztatott vólna is, egy tudós barátjával *Lenzius János Gaspárral* négy óráig beszélgetvén egy nagy munkájáról, mellyet *Chiflet* ellen írt vala, minden jelen vólt személyek tsudálkoztak az ő emlékeztető tehetségén. — *Dempster Tamás* igen tudós Scotus maga felől azt merte mondani, hogy ő miben állyon a' feledékenység tellyességgel nem tudja — *Mopesta Pozzo*, másként *Moderata Fontana* tudós Velentzei asszony, és *Cornelia Musso* Olasz Országi híres Concionátor a' 16-ik században, 's végtére *Bitontói Püspök*, akármelly hosszú predikátziót egyszer hallottak, azt minden hiba nélkül el tudták mondani. — Több illy példák is találtatnak e' világ históriájában, most ezeket említeni elég legyen.